

Tonek je pomislil in s prstom povrtal po nosu, ni pa ničesar odgovoril. Nenadoma sta stekla na vrt. Bine je sedel k Tončku v travo, pri tem se je spomnil, da ima tudi on opravka v istem delu obraza, ki se mu pravi nos. Tako je bilo za čudo videti, kako sta tam sredi trave zamišljeno sedela in si snažila nosove dva največja neugnanca v zavodu. Oba je težila misel, ki ji nista mogla še do dna. Ostali otroci so se kriče podili vsepovsod, koder se je le dalo, ta dva sta pa z mislimi počasi tipala »proč«.

Večkrat se je oglasil kmet iz okolice in odvedel s seboj dečka, da bo pastir. Vselej sta pričakovala, da prideta tudi onadva na vrsto. Ko jima je sestra prednica povedala, da sta še premlada, sta žalostno povešala glavi. Še dve, morda tri leta, kdo jih bo dočakal!

Bine je bil vse bolj živ kot Tonek, a kadar se je tega lotila zamišljenost, se je je nalezel tudi on.

»Nu, kajpak — udiva« — je zdajci skrivnostno zašepetal Bine. Tonek ga je nejeverno pogledal.

»Zbeživa — skozi požiralnik pod zemljo do reke! Tam morda najdeva čoln.«

Tonek se je navdušil. Poiskala sta najskrivnejši kotiček vrta in začela razglablјati ta najnovejši načrt. Da bi ušla in kar skozi požiralnik! Juhuhu! Novo, upapolno življenje je zaplalo v mladih, razgretih bučah.

(Dalje prihodnjič.)

PRIPOVEDKA O ROKOMAVHU

VINKO BITENC

Neka mati je imela tri sinove. Najstarejši se je izučil za kovača, srednji je postal krojač, najmlajši pa se ni hotel poprijeti nobenega poštenega dela. Pohajkoval je okrog, zahajal v slabo družino in kradel Bogu čas, kakor pravimo. Če ga je mati posvarila, se je takoj obregnil:

»Pustite me pri miru. Za učenje imam še vedno dosti časa. Zdaj sem mlad, hočem biti prost!« Odšel je, zaloputnil duri za seboj in ni ga bilo zlepa na spregled.

Ko je spet prišel domov, ga je s skrbjo vprašala mati:

»Kje si se potikal tako dolgo?«

»To vam nič mar!« se je zadr. »Jesti mi dajte, lačen sem!«

Nekoč se je oglasil v hiši birič.

»Tako in tako stoji stvar,« je dejal prestrašeni vdovi.

»Vašega sina je zasačil štacunar, ko mu je odnašal različno blago iz prodajalne. Še o pravem času se mu je izmuznil ta tatič pridanič. Kje pa tiči?«

Mati je zagovarjala sina, kakor je vedela in znala. Pa si je mislila pri tem, da je vendar boljše, če ga kaznujejo, kakor je zaslužil. Odprla je biriču sobna vrata. Toda Petra že ni bilo v sobi. Prisluškoval je bil pri ključavnici in jo je popihal skozi okno na prosto, nato pa naravnost v gozd. Tam je prebival v skalnatem brlogu prosluli ropar Rokomavh. Peter se je zatekel

k njemu. Ta ga je z veseljem sprejel za svojega pomočnika. V vasi se Peter ni prikazal nikoli več po dnevi. Ljudje so mu dejali Peter Pridanič. Mati je od žalosti zbolela in kmalu nato umrla.

Petru je bilo jedva šestnajst let, pa se je že popolnoma porokomavhil, to se pravi, da se je razvil v pravega pravcatega roparja. Po drznosti je skoro prekašal svojega mojstra.

Nekoč se je oglasil pri svojem bratu kovaču.

»Ker si moj brat,« je dejal, »te nočem izropati. To pa samo tedaj, če se odkupiš. Pridem čez mesec dni, premisli si do tedaj.«

»Dobro,« je rekel kovač, »le pridi, boš že dobil svoj delež.«

Ko je minulo mesec dni, je Peter potrkal pri kovaču.

»Le naprej,« se je oglasil ta. »Kar počakaj tu v sobi, takoj ti prinesem obljubljeno odkupnino.« In je odšel v kovačnico.

»Fanta, zdaj pa le na delo,« je dejal svojima pomočnikoma, ki sta bila prava kovaška hrusta. Eden je vzel železen drog, drugi pa vrv. Vsi trije so se odpravili v sobo. Ko je Peter videl, kaj nameravajo, je skočil pokonci. Toda orjaške pesti pomočnikov in kovača so ga kmalu ukrotile. Zvezali so ga in položili na klop.

»Tako, bratec, zdaj si dobil svoj delež,« se je smejal kovač. »Toda, ker si moj brat, te izpustim, a samo tedaj, če obljubiš, da se nikoli več ne oglasiš pri meni in da se poboljšaš.«

Peter Pridanič je obljubil, nato so ga izpustili. Od jeze ves iz sebe se je odpravil v sosedno vas, kjer je živel njegov brat krojač.

»Moj brat si,« je rekel krojaču, »zato ti ne bom oropal hiše. Toda obljubiti mi moraš nekaj.«

»Kaj pa, kar govori,« je hitel boječe krojač, ki je imel velik strah pred svojim bratom razbojnikom.

»Najin brat kovač me je hudo razžalil. Obljubi mi, da ga pojutrišnjem zvečer izvabiš v svojo hišo, pa te bom pustil za vedno pri miru. Maščevati se hočem in ko ga ne bo doma, bom docela izropal njegovo hišo.«

Krojač je nekaj časa premišljeval, potem pa je odgovoril.

»Dobro, storim, kakor zahtevaš.«

In Peter je urno zbežal nazaj proti gozdu. Krojač pa je bil prebrisan mož. Neutegoma jo je mahnil k bratu kovaču in mu vse razložil.

»To ti je nepridiprav,« se je jezil kovač. »V zahvalo, da sem ga izpustil, imam zdaj to. Sram me je, da je moj brat.«

»Tudi mene je sram takega ničvredneža,« je pritrdil krojač. Oba sta skovala načrt, kako priti roparju v okom, in sta odšla na krojačev dom. Kovač je naročil pomočnikoma, naj se skrijeta v sobi. Ko se približa ropar, naj planeta iz zasede, ga zvežeta in zapreta v kovačnico.

Ko se je Peter Pridanič v temni noči približal kovačiji, je našel vsa okna temna. Nobenega glasu ni bilo slišati od nikoder. In kot nalašč je bilo okno v kovačevo sobo odprto. Peter je nemudoma splezal noter. Komaj pa

je poskočil na tla, sta stala pred njim orjaška pomočnika kovačeva. V hipu sta ga zvezala, mu zamašila usta in ga odvedla v kovačnico. Tam sta ga privezala ob železno nakovalo, zaklenila sta duri in odšla v sobo.

Kmalu sta se vrnila brata kovač in krojač.

»Zdaj me pa ne boš več prevaril,« se je srdil kovač nad ujetim bratom roparjem. »Ko napoči dan, te izročim biričem. Da bom pa bolj brez skrbi, te bom zaprl v tesno gajbico.«

Zgrabili so ga in ga potlačili v star kovaški meh. Kovač je meh okoval z železjem, krojač ga je pa zašil na gornjem koncu.

Peter je uvidel, da mu tanka prede. Milo je poprosil:

»Draga moja brata, izpustita me, prav gotovo se bom poboljšal. Če me izpustita, vama izdam skrivališče roparja Rokomavha.«

Kovač in krojač se nista zmenila za prošnje. Nazadnje pa sta vendarle začela misliti:

»Brat je brat, ista mati ga je rodila, kakor naju — kaj če bi ga le izpustila?«

»Dobro,« je menil kovač, »Prost boš takoj, kakor hitro bo ropar Rokomavh v naših rokah.«

Drugi dan so se odpravili biriči in skoro vsa vas na pohod proti roparju Rokomavhu. Pretekli so vse gozdove, toda o roparju ni bilo sledu. Peter Pridanič jim je povedal napačno smer.

Ko so se izmučeni vrnili v vas, je kovač strahoma zaznal, da je njegov brat ropar pobegnil. Pretrgal je bil šive, zlezal iz mehu in prepilil železno omrežje na oknu kovačnice.

Se dolgo sta roparja gospodarila po vsej okolici. Nekoč pa so biriči vendar iztaknili razbojniški brlog. Starega Rokomavha so z lahkoto ujeli, Peter Pridanič pa jim je pobegnil. Preden so roparja Rokomavha obesili, so ga vprašali, če ima še kako posebno željo, da mu jo izpolnijo. Kajti na smrt obsojenim se v ječi ugoti vsaki želji.

»Nič drugega,« je zagodrnjal ropar Rokomavh, »kakor to, da se naj moj hrabri pomočnik Peter imenuje po meni Rokomavh.«

Tej čudni želji so radevolje ustregli. Razglasili so vsepovsod, da se ropar Peter Pridanič odslej imenuje Peter Rokomavh, in so obenem razpisali nagrado na njegovo glavo. Toda niso mu mogli do živega.

Rod Rokomavhov se je ohranil do dandanes in menda ne bo izumrl nikoli.

BURJA

B. V. RADOŠ

Kdo ječi krog hiše, vzdihaj,
jezno tuli, stoka, cvili?

Mrzla burja se zaganja
skozi špranje, v izbo sili.

Iz daljnih krajev sem prispela,
toplega pogrešam kota;
sneg trosila sem v zamete,
brez moči sem zdaj, sirota . . .

„Oh, pustite me, otroci,
da ob peči se ogrejem.
Mraz je v polju, po gozdovih —
naj med vami se nasmejem.

— Ej, saj vemo: ti se šališ!
Če povabimo te noter,
boš pri oknu pobegnila,
a ostal bo Mraz — tvoj boter! —